

Liczba punktów:	
-----------------	--

WOJEWÓDZTWO ..... Szkoła -.....

..... W .....

Imię i nazwisko ucznia ..... Klasa .....

Uwaga!

- Na rozwiązanie wszystkich zadań części I etapu centralnego masz 90 minut
- Pamiętaj, że odpowiedzi udzielasz długopisem w kolorze niebieskim lub czarnym
- Nie można używać ołówków ani korektorów (za ich stosowanie Twoja praca zostanie zdyskwalifikowana i za całość otrzymasz 0 pkt.)
- Dopuszcza się możliwość poprawek w jedyny sposób – należy skreślić część wypowiedzi i obok napisać nową, do oceny
- Mazanie, poprawianie wypowiedzi (zwłaszcza dat czy nazwisk) jest niedopuszczalne i przy ocenianiu wypowiedzi będzie pomijane.
- Na ostatniej stronie arkusza masz brudnopis, który nie będzie podlegał ocenie
- **Sprawdź, czy twój arkusz ma 10 wydrukowanych stron**, ewentualne braki zgłoś członkowi KG

Zadanie 1.

..... 1.1. (0-3) Rozwiąż poniższą krzyżówkę:

PANUJĄCY W POLSCE

						X						1- Drugi władca Polski
												2- Zginął w bitwie 1444 roku
												3- Pierwsza kobieta koronowana na króla Polski
												4- Przyjął chrzest wraz z całą Polską
												5- Pierwszy książę senior
						X						6- Zastąpił na tronie brata, doznał buntu synów
												7- Odbudował rozbitą kraj we wczesnym średniowieczu
												8- po wypędzeniu z kraju brata został księciem krakowskim
						X						9- zasiadł na tronie po Kazimierzu Jagiellończyku
												10- Pogrobowiec

..... 1.2. (0-2) Uzupełnij poniższe wyjaśnienie hasła głównego krzyżówki:

Hasło główne krzyżówki: ..... (a) - dynastia panująca na ..... (b), zaś w Polsce w latach ..... - ..... (c), a jej jedynymi przedstawicielami w naszym kraju byli (w kolejności chronologicznej): najpierw ..... (d), a następnie ..... (e).

..... /5 - Suma pkt. za zadanie 1

..... Zadanie 2. (0-1)

2.1. Ilustracja obok przedstawia wnętrze Kościoła świętych Piotra i Pawła w... (podaj miejscowość):

2.2. Podaj, w jakim stylu architektonicznym jest wzniesiona ta budowla:

Źródło: <https://pl.wikipedia.org/wiki/Sztuka...>

..... Zadanie 3. (0-2)

Do danych poniżej map dopisz (nadaj) im właściwe tytuły: co one obrazują – jakie organizmy państwowe oraz w jakim okresie chronologicznym i/lub za jakiego władcy (np.: Państwa Unii Kalmarskiej w I połowie XV wieku; Państwo moskiewskie za panowania Iwana Groźnego):

a/

b/

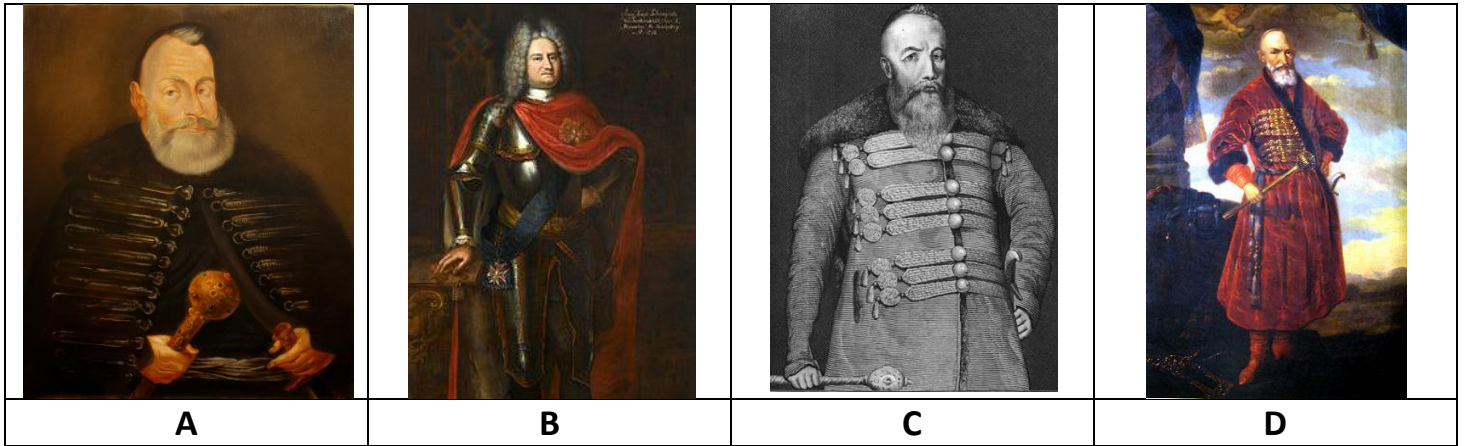
c/

d/

..... /3 - Suma pkt. za zadania 2-3

..... Zadanie 4. (0-3)

Podaj imię i nazwisko polskiego dowódcy XVII-wiecznego, który dowodził wojskami Rzeczypospolitej w poniższych bitwach oraz po myślniku wpisz literę (A-D) rysunku, na którym jest on przedstawiony powyżej, zaś po drugim myślniku, na końcu odpowiedzi, wpisz rok, w którym miała miejsce dana bitwa:

- 4.1. pod Cudnowem - ..... - ..... - .....
- 4.2. pod Kircholmem - ..... - ..... - .....
- 4.3. pod Trzcianą - ..... - ..... - .....
- 4.4. pod Warką - ..... - ..... - .....

..... Zadanie 5. (0-1)

Po przeczytaniu tekstu źródłowego przedstaw dwie przyczyny klęski polskiego pospolitego ruszenia w bitwie pod Cecorą, o których pisze autor:

Pamiętnik Samuela Maskiewicza (fragment):

„Tegoż roku, nie wiem z jakiego pretekstu, hetmani koronni: Stanisław Żółkiewski hetman wielki i kanclerz koronny i Mikołaj Koniecpolski polny hetman z wojskiem koronnym przeciwko Turkom wyciągnęli do Wołoch i na Cecorze obozem stanęli, mając wojska z sobą wszystkiego, tak zaciągowego za pieniądze, jako i pocztów senatorskich i panięcych do 6.000, a z osobna włości kilka ukraińnych [...] Nadeszło tedy i tureckie wojsko na Cecorę, z Skindrbaszą, a tatarskie z Gałgą, którego bardzo wiele było ścierające się z sobą kilka dni, choć w dość nierównym pocście naszych z nimi [...] Jednoż niezgoda naszych, jako to w woluntaryjskim wojsku, którego tam niemal była większa część, a zazdrość sławy niezbędnej wydarli nam z ręki zwycięstwo nad nieprzyjacielem i o ostatnią zgubę wszystkich przywiedli: bo po kilku dnia hetman wyrozumiawszy siły nieprzyjacielskie, wielkie a między naszymi bacząc zachodzącą już niezgodę [...] umyślili i wywiedli z obozu wojska w pole, obóz tylko strażą osadziwszy.”

- .....
- .....

..... /4 - Suma pkt. za zadania 4-5

..... **Zadanie 6. (0-1).**

Opis I. W XVI – XVII w. istniało w Rzeczypospolitej szereg gospodarstw rolnych lub rolno – hodowlanych nastawionych na zbytność. Ich średnia wielkość wynosiła 3-4,5 łana.

Opis II. W wyniku różnych procesów społeczno – gospodarczych już od końca XVI w. dochodziło do skupiania ziemi w rękach poszczególnych rodów. Z tych gospodarstw tworzone były także ordynacje.

Opis III. Dochody z tych gospodarstw stanowiły w XVI i XVII w. jedno ze źródeł wpływów skarbu państwa. Z owych dochodów 1/4, a de facto 1/5 przeznaczano na utrzymanie wojska kwarcianego.

Wpisz, który z powyższych opisów dotyczy:

A. latyfundiów magnackich – .....

B. folwarków szlacheckich – .....

..... **Zadanie 7. (0-2).**

Opis A. Hiszpańskie lub portugalskie wyprawy zbrojne, dokonywane w okresie od końca XV i w XVI w. w celu opanowania nowych ziem podbijanych gł. w Ameryce Pd. i Środkowej.

Opis B. Instytucja dawnego prawa wojen morskich, polegająca na udziale prywatnych statków w wojnie na podstawie upoważnienia państwa na podstawie wydawanych specjalnych listów, na mocy których ich posiadacz miał prawo zatrzymać znaczną część łupu, a pozostałą miał zwracać państwu.

Opis C. Używany w XV-XVII w. jednopokładowy, dwu lub trójmasztowy żaglowiec, mający wysokie nadbudówki na dziobie i rufie. Była zwykle uzbrojona w kilka ciężkich dział i mniejsze działka (na ogół 4-6 dział). Jej wyporność wynosiła najczęściej około 250 łasztów. Załoga liczyła około 50 ludzi. Ze względu na swą szybkość, stateczność oraz bezpieczeństwo umożliwiała ona dłuższe podróże morskie, co uczyniło ją przydatną do wypraw odkrywczych.

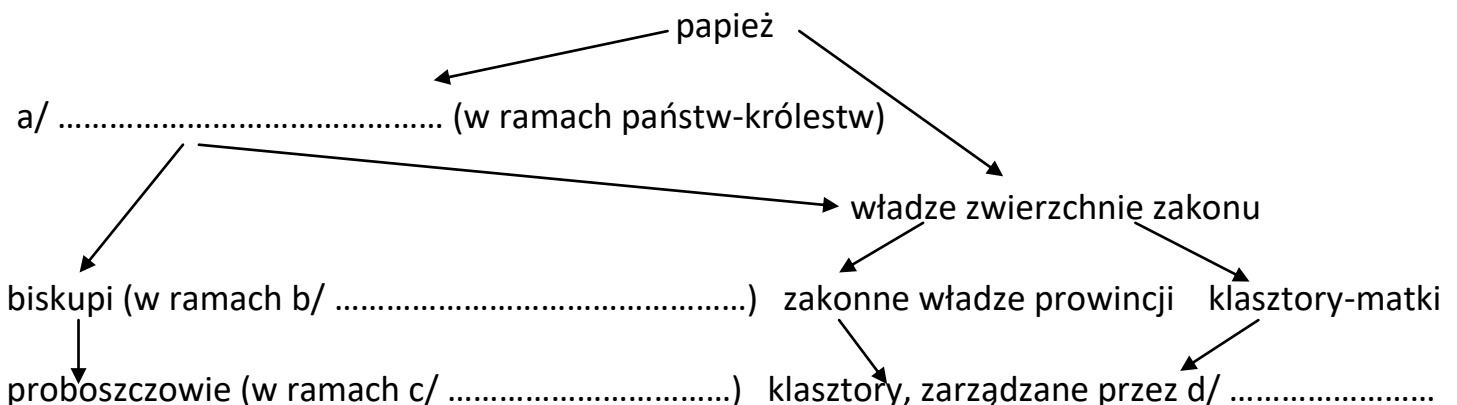
Wpisz, o jakich pojęciach jest mowa w powyższych opisach:

A - ..... B - ..... C - .....

..... **Zadanie 8. (0-2)**

Uzupełnij poniższy schemat obrazujący hierarchię duchowną średniowiecznej Europy.

hierarchia duchowna Europy łacińskiej:

..... /5 - Suma pkt. za zadania 6-8

..... Zadanie 9. (0-4).

Cywilizacjom starożytnego Wschodu zawdzięczamy wiele osiągnięć i poszczycić się one mogą olbrzymim dorobkiem. „Pochwalić” się mają czym zarówno Mezopotamia, Egipt, Indie i Chiny, jak i inne cywilizacje Bliskiego Wschodu – Persja, Hetyci, Fenicjanie, Izrael. „Dziełami” starożytnego Wschodu są m.in. (wymienione alfabetycznie): 1/ Dolina Królów, 2/ guru, 3/ kasty, 4/ katarakty, 5/ Kodeks Hammurabiego, 6/ konfucjanizm, 7/ Księga umarłych, 8/ mazdaizm, 9/ monoteizm, 10/ mumifikacja, 11/ nomy, 12/ papirus, 13/ prawo talionu, 14/ Tora, 15/ warna, 16/ wedyzm, 17/ zaratustryzm, 18/ zikkurat.

Wpisz, których cywilizacji starożytnych są to „dzieła” wymienione w tekście powyżej, tj. do liczb poszczególnych „dzieł” wpisz odpowiednią literę: A (jeśli pochodzi ono z Chin), B (Egiptu), C (Indii), D (Mezopotamii) lub E (innych cywilizacji Bliskiego Wschodu):

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18

..... Zadanie 10. (0-2)

Ustroje polis greckich

Opis A. Rada ma więcej do powiedzenia niż zgromadzenie i grono ludzi rządzących ogranicza się do niej i urzędników.

Opis B. Władzę przejmuje jednostka.

Opis C. Zgromadzenie przeważa nad radą i głos decydujący należy do całego ludu.

Wpisz, o jakich rodzajach ustrojów polis greckich jest mowa w powyższych opisach:

A - ..... B - ..... C - .....

..... Zadanie 11. (0-4)

Uzupełnij poniższy tekst dotyczący podbojów starożytnego Rzymu.

Stopniowy podbój przez Rzym wszystkich państw sąsiednich w Italii trwał w sumie ..... (a) wieku. W ..... (b) r. p.n.e., od wojny z Kartagimą, Rzymianie rozpoczęli podboje poza Italią. Ostatecznie przyłączyli ją do swego imperium w ..... (c) roku p.n.e. Rzym „zainteresował” się także państwami hellenistycznymi na Wschodzie, podbijając m.in.: ..... (d) w 148 r. p.n.e., Grecję w ..... (e) r. p.n.e., zachodnią część Azji Mniejszej (129 r. p.n.e.), Bitynię - Pont (w północno - zachodniej części Azji Mniejszej, 64 r. p.n.e.), Syrię w ..... (f) r. p.n.e., Kretę (67 r. p.n.e.) i Cypr (58 r. p.n.e). Rzym swoją ekspansję skierował także przeciwko ludom barbarzyńskim na Zachodzie (tworzącym plemienne federacje), podbijając m.in.: Ilirię (218 r. p.n.e.), Galię Przedalpejską w ..... (g) r. p.n.e., Hiszpanię w ..... (h) r. p.n.e., Galię Narbońską (118 r. p.n.e.) oraz ..... (i) w 51 r. p.n.e.

..... /10 - Suma pkt. za zadania 9-11

..... **Zadanie 12. (0-1)**

System lenny, typ organizacji stanów rycerskiego i duchownego, wynikał z przekazywania ziemi wasalom. W Europie występowały różne jego odmiany regionalne, np.:

a/ „wasal mego wasala nie jest moim wasalem” – wasale niższego szczebla nie musieli być wierni w pierwszej kolejności królowi, lecz swoim bezpośrednim seniorom, wobec czego – władza monarsza uległa znacznemu osłabieniu

b/ wszyscy wasale musieli być najpierw wierni królowi, a dopiero potem swoim bezpośrednim seniorom

c/ wasale - rycerze byli wierni tylko władcy, bez żadnych pośrednich seniorów.

Niżej wymienionym państwom średniowiecznej Europy przyporządkuj odpowiadające im powyższe opisy (a-c):

1/ Anglia - .....

2/ Francja - .....

3/ Polska - .....

..... **Zadanie 13. (0-2)**

Wpisz, o jakich pojęciach z historii XIX-wiecznej, jest mowa poniżej:

Nazwa układu z 1904 r. między Francją a W. Brytanią, ustalającego strefy wzajemne wpływów (głównie w Afryce), usuwając zasadnicze sprzeczności między nimi i umożliwiając im wspólna politykę wobec Niemiec	a/
Parlament w Rosji lat 1906-17, powołany na podstawie manifestu carskiego z października 1905 r., o kompetencjach m.in. budżetowych czy ustawodawczych – podaj jego pełną nazwę	b/
Przesłana przez króla Prus do Ottona von Bismarcka w lipcu 1870 r., przeredagowana przez tego drugiego tak, aby obrazić Napoleona III Bonaparte i sprowokować wywołanie wojny przez Francję.	c/
Tendencje w kulturze europejskiej schyłku XIX w. jako wyraz przekonania o zmierzchu i upadku cywilizacji europejskiej, zapoczątkowane we Francji (przedmowa Th. Gautiera do „Kwiatów zła” Ch. Baudelaire’a w 1868 r.)	d/

..... **Zadanie 14. (0-3)**

Uzupełnij poniższy tekst.

Burzliwe losy Francji w XIX w.

Klęska pod ..... (a) ostatecznie przesądziła o utracie władzy przez Napoleona I

Bonaparte. Kongres wiedeński przywrócił we Francji władzę Burbonów i tron paryski objął

..... (b). Po jego śmierci królem został jego brat ..... (c),

a tronu pozbawiła go rewolucja ..... (d) 1830 r. W jej następstwie nowym

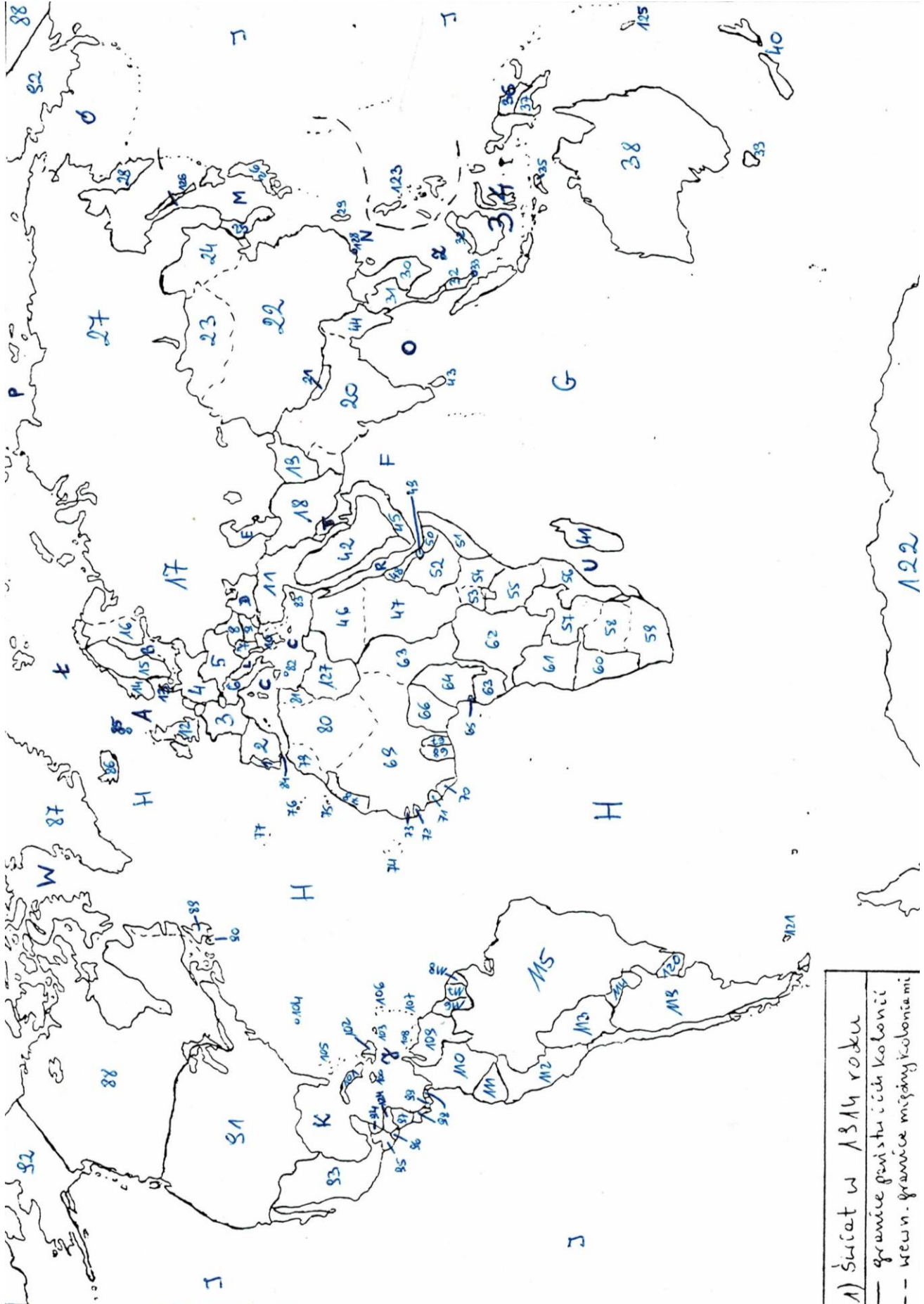
królem został ..... (e). Jednak i on został z niego „zmięciony”

przez kolejną rewolucję - ..... (f) z ..... (g) roku. Francja na 4 lata

stała się republiką, po czym przywrócono w niej ..... (h).

..... /6 - Suma pkt. za zadania 12-14

Zadanie 15. Mapa świata w 1914 roku

..... **15.1. (0-1)**

Imperium brytyjskie

Wielka Brytania na początku XX wieku posiadała największe imperium na świecie. Król tego państwa nosił jednocześnie tytuł cesarza, a posiadłość ta, gdzie nim był, nazywana była „... w Koronie”.

O jakiej posiadłości brytyjskiej jest mowa w tekście:

a/ podaj jej nazwę - .....

b/ uzupełnij, jak ta posiadłość była nazywana – „..... w Koronie”

c/ podaj, jaką liczbą jest oznaczone te terytorium na mapie świata - .....

..... **15.2. (0-4)**

Afryka w 1914 r. – wpisz:

- nazwy dwóch jedyńych państw Afryki, niewchodzących w 1914 r. w skład żadnego imperium kolonialnego, a po myślniku – liczby, jakimi są one oznaczone na mapie:

d1/ mniejszego z nich - ..... - .....

d2/ większego z nich - ..... - .....

e/ nazwę i liczbę na mapie największej posiadłości włoskiej - ..... - .....

- nazwy państw, do których należały poniższe kolonie i liczby, jakimi są oznaczone na mapie:

f1/ Kongo - ..... - .....

f2/ Kamerun - ..... - .....

f3/ Madagaskar - ..... - .....

f4/ Angola - ..... - .....

f5/ Nigeria - ..... - .....

..... **Zadanie 16. (0-2)**

Uporządkuj wszystkie poniższe wydarzenia chronologiczne 1989 roku, od pierwszego z nich (1) do ostatniego (6):

a/	Aksamitna rewolucja w Czechosłowacji	
b/	Powołanie I niekomunistycznego premiera w powojennej Polsce – T. Mazowieckiego	
c/	Uchwalenie zmian konstytucyjnych kończących istnienie PRL	
d/	Umowa o handlu i współpracy Polski z EWG	
e/	Wojciech Jaruzelski wybrany przez Zgromadzenie Narodowe prezydentem PRL	
f/	Zburzenie muru berlińskiego	

..... /7 Suma pkt. za zadania 15-16

Zadanie 17.

Organizacje komunistyczne po II wojnie światowej

..... 17.1. (0-2) Podaj pełne (nie potoczne) nazwy (w A1 i B1) zobrazowanych na mapach organizacji oraz podaj, w jakich latach te organizacje istniały (w A2 i B2):

	
A1/	B1/
A2/	B2/

..... 17.2. (0-2) Wymień 6 członków pierwotnych, którzy założyli obie ww. organizacje:

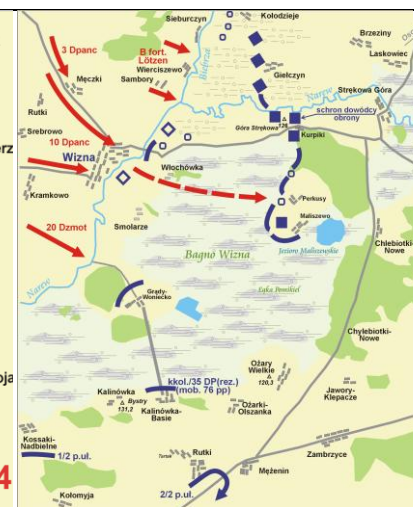
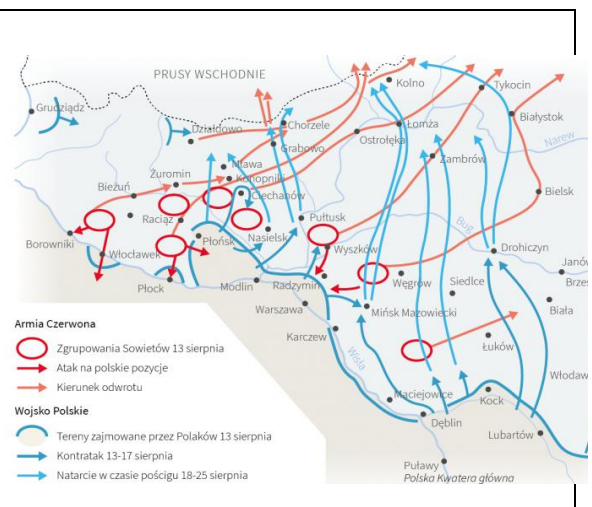
.....

.....

.....

..... Zadanie 18. (0-2)

Do zobrazowanych bitew XX w. wpisz nazwę bitwy (w A1, B1, C1) oraz jej rok (w A2, B2, C2):

		
A1/	B1/	C1/
A2/	B2/	C2/

..... /6 Suma pkt. za zadania 17-18

..... **Zadanie 19. (0-2)**

System partyjny Polski Ludowej.

Komuniści po II wojnie światowej przejęli w Polsce władzę. Partią rządzącą była PZPR, która powstała w 1948 r. z połączenia PPR i PPS. Partiami satelickimi, jej podporządkowanymi były: ZSL i SD. Więcej partii w PRL legalnie działać nie mogło. W podziemiu powstała więc antykomunistyczna KPN.

Rozwiń skrótkowce wymienione w tekście:

a/ PZPR - .....

b/ PPR - .....

c/ PPS - .....

d/ ZSL - .....

e/ SD - .....

f/ KPN - .....

..... **/2 Suma pkt. za zadanie 19**

BRUDNOPIS

Liczba punktów:..... Podpisy Komitetu Głównego: Spr.: ..... Wer.: .....